

Ризик – менеджмент як інструмент управління в мережевій організації

Євген Троян

здобувач групи МЕН/УЛД-21мз,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: troianym@krok.edu.ua

Віктор Алькема

Науковий керівник:

д.е.н., професор, завідувач кафедри управлінських технологій,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: Alkema@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0001-5997-7076

Актуальність дослідження. Конкурентні умови зовнішнього середовища спонукають більшість компаній до пошуку способів підвищення ефективності всіх сфер їх функціонування. Динамічні зміни зовнішнього середовища підвищують ступінь ризику діяльності підприємства. Управління ризиками – один з найважливіших аспектів забезпечення сталого функціонування і розвитку підприємства. Особливо це питання актуалізувалося в діяльності мережових організацій.

Об’єктом дослідження є методи та інструменти сучасного ризик-менеджменту в діяльності мережових організацій.

Предметом дослідження є методичні та практичні аспекти застосування методів та інструментів сучасного ризик-менеджменту в мережових організаціях. **Метою дослідження** є ідентифікація й визначення чинників і умов, які провокують настання ризиків в діяльності мережевої компанії та їх аналіз й розробка алгоритму управління ними.

Інформаційна база досліджень. Методичні та практичні аспекти застосування методів та інструментів сучасного ризик-менеджменту в мережових організаціях вивчали: Ю. Вайлунова, Х. Вютрих, А. Філіпп, М. Кастельс, А. Магомедова, Р. Патюрель, В. Дмитрієв, Д. Іванов, А. Катаєв, Ю. Вертакова, А. Асаул, О. Сущенко, Л. Буздаков, О. Парубець, П. Іжевський, С. Джонс, С. Боргатті, В. Хестерлі, К. Раєвська, Д. Усов, В. Акулов, М. Рудаков, М. Шерешева, С. Горбунов тощо. Необхідно відзначити відсутність методичного інструментарію щодо аналізу ефективності застосування інструментарію ризик – менеджменту для таких структур.

Методологія дослідження. В даній роботі було використано загальнонаукові методи дослідження спостереження, вимірювання, аналізу та синтезу і моделювання.

Етапи та результати дослідження. На першому етапі дослідження було проаналізовано сучасні базові положення ризикології. Встановлено, що ризикологія - наука, що вивчає основні закономірності, принципи та інструментарій виявлення, обліку, оцінювання та управління ризиком [1, с.9]. Ризикологія як галузь економічної науки ґрунтується на пізнанні і свідомому використанні економічних законів і закономірностей функціонування та

розвитку об'єктів і суб'єктів в умовах невизначеності та конфліктності зовнішнього та внутрішнього середовища. Об'єкт ризикології - економічні суб'єкти, політичні утворення, процеси ендогенного та екзогенного характеру, що є джерелом ризику, предметом впливу або суб'єктом управлінських дій [1, с.9]. Предмет ризикології - сукупність конкретних форм вияву невизначеності та конфліктності, притаманних процесам функціонування і управління об'єктами ризику, формування дієвого механізму оцінювання, моделювання, управління ним [1, с.11].

Другий етап дослідження присвячено важливому напрямку практичної ризикології, а саме ризик-менеджменту. Науковці ризик-менеджмент визначають як систему прийняття та виконання управлінських рішень, спрямованих на зменшення впливу наслідків реалізації ризиків на діяльність організації [2, с.8]. Існують різні стратегії ризик-менеджменту: прийняття ризику; повна або часткова передача його іншій стороні (наприклад, шляхом страхування); усунення ризику шляхом прийняття «стратегії виходу»; здійснення ризик-менеджменту персоналом [2, с.46]. Основним інструментом ризик менеджменту на практиці є стандарти. Технічним комітетом міжнародної організації з стандартизації (ISO) в лютому 2018 року було розроблено нову версію стандарту ризик - менеджменту ISO3100:2018 [3]. З 1 січня 2019 року цей стандарт набув чинності в Україні[4]. Він містить принципи та загальні вказівки з виявлення ризиків та ефективного управління ними. Зазначений стандарт дає загальне розуміння того, як розробити, впровадити і підтримувати ефективну систему управління ризиками в рамках підприємства [5, с.8].

Завершальний етап дослідження було присвячено питанням забезпечення гнучкості мережевого підприємства в умовах динамічних змін середовища його функціонування. Однією із основних тенденцій на початку XXI ст. є прагнення підприємств бути гнучкими та еластичними щодо швидких змін оточення, на які вони не мають жодного впливу. Вагоме значення має потенціал поєднання конкуренції та кооперації та зростання ролі інтеграційних процесів, що підвищує гнучкість, а отже, адаптивність підприємства до умов невизначеності. В сукупності це приводить до заміни традиційних підприємств гнучкими [6, с.14].

Сучасною організаційною формою гнучкого підприємства, що набуває поширення у зв'язку із виникненням нових правил та підходів до управління, є мережева організація. Мережеві організації є фундаментом становлення мережевої економіки, характерною рисою якої є взаємопроникнення сил конкуренції, як формисуперництва, конфронтації та співпраці, якії протилежності, унаслідок посилення інтеграційних процесів [6, с.38]. У мережевих організаціях послідовність команд ієрархічної структури замінюється ланцюгом замовлень на поставку продукції та розвитком стосунків з іншими фірмами. Тобто базовим принципом управління в цих організаціях стає координація замість централізації і децентралізації.

Сьогодення вимагає від організацій бути ефективними, гнучкими,

клієнтоорієнтованими, конкурентоздатними, їх діяльність має бути прозорою і зрозумілою для оточуючих, з високим рівнем корпоративної культури і з високим рівнем соціальної відповідальності. Ключовими факторами управлінської діяльності в умовах сьогодення є вміння передбачати найімовірніший варіант розвитку ситуації, вчасно реагувати на можливі зміни, запобігти кризовим явищам і все це в умовах великої невизначеності. Передбачати означає здатність правильно оцінити ситуацію, її проаналізувати, спрогнозувати можливі наслідки розвитку ситуації і змодельовати стратегію поведінки на той чи інший можливий розвиток ситуації. Не менш важливим є визначення ризик-стратегії підприємства. Цікавим моментом є те, що стратегія обирається заздалегідь, тобто до настання можливих ризикових ситуацій. Окрім того є вироблений європейською організацією стандарт ризик-менеджменту, тобто визначено дії щодо запобігання ризикам (ISO3100:2018).

Практична значущість результатів дослідження. Таким чином, боротьба з можливими ризиковими ситуаціями починається не з моменту виявлення ризику, а з моменту створення мережевої компанії, адже саме на цьому етапі ми маємо змогу побудувати його ризик стратегію, визначити механізм управління організацією, який обов'язково має ґрунтуватися на економічних законах. Лише в такому випадку ризик із розряду реального перетвориться на розряд можливого. Чинники і умови, які можуть спричинити настання несприятливих ситуацій знаходяться не зовні, а в самій компанії, в її вразливих місцях, де допущенні помилки в управлінні тими чи іншими процесами, адже суб'єкт господарювання в процесі свого функціонування, тобто здійснення фінансово-господарської діяльності знаходиться в динамічному середовищі (ринку), якому притаманні певні закономірності, які необхідно розуміти, вивчати, аналізувати і відштовхуючись від цього моделювати свою тактику і стратегію ведення бізнесу

Ключові слова: мережева компанія; ризик-менеджмент; стандарти ризик-менеджменту.

Список використаних джерел

1. Стешенко О.Д. *Ризикологія: навчальний посібник*. Харків. 2019 р. 180 с.
2. Боровик М.В. *Ризик-менеджмент: конспект лекцій для студентів магістратури усіх форм навчання спеціальності 073 - Менеджмент*. ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. Харків. 2018. 65 с.
3. Старостіна А.О., Кравченко В.А. *Ризик-менеджмент: теорія та практика: навч. посіб.* К.: ІВЦ «Вид-во «Політехніка», 2004. 200 с.
4. Наказ Державного підприємства "Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості" № 446 від 29.11.2018 "Про прийняття та скасування національних стандартів, прийняття поправки до національного стандарту".
5. Калініченко З.Д. *Ризик-менеджмент: навчальний посібник для здобувачів спеціальності 051 "Економіка"*. Дніпро. 2021. 224 с.
6. Крикавський Є.В. *Логістика та управління ланцюгами поставок: підручник*. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 848 с.